

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ ALYTAUS PATAISOS NAMUS IR KALĖJIMŲ DEPARTAMENTĄ PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJOS

2019-12-19 Nr. 4D-2019/1-1264; 1296
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius 2019 m. spalio 7 ir 14 dienomis gavo X (toliau vadinama ir – Pareiškėjas, nuteistasis) skundus (toliau vadinama ir – Skundai) dėl Alytaus pataisos namų (toliau vadinama ir – Alytaus PN) ir Kalėjimo departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau vadinama ir – KD) pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai neužtikrinant jam pakankamo užimtumo, nesudarant sąlygų mokytis mokykloje ir netinkamai nagrinėjant su minėtais klausimais susijusius Pareiškėjo skundus. 2019 m. spalio 23 d., 2019 m. lapkričio 14, 20, 27 dienomis, 2019 m. gruodžio 2 d. buvo gauti Skundų papildymo raštai.

2. Skunduose, be kitų aplinkybių, nurodoma:

2.1. „Kreipiuosi su šiuo skundu į Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaigą dėl nepakankamo užimtumo Alytaus PN, pastoviai uždarytas kameroje 24 valandos per parą, esu kalinamas vienas [...] esu nuo 2019-02-15 iki 2019-10-03 laikomas vienas užrakintoje kameroje, per savaitę esu išvedamas į lauką gryname ore vieną kartą per dieną 1 val. 30 min. [...]“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta);

2.2. „[...] Alytaus PN nesuteikia jokio prasmingo užimtumo kas dieną, kad už kameros ribų praleisčiau daugiau kaip 8 valandas. Taip pat nesiruošiama mano atžvilgiu spręsti šios problemos, kad būčiau vedžiojamas į užsiėmimus, organizuojamus užimtumus“;

2.3. „[...] net nebuvo pasiūlyta mokytis mokykloje ir užbaigti 12 klasės mokymąsi, kuris buvo nutrauktas perkėlus iš Lukiškių TI-K [*Lukiškių tardymo izoliatoriaus-kalėjimo*] tęsti bausmę kalėjimo režimu Alytaus PN [...]“;

2.4. „Kreipiausi žodžiu visi skyriai iki vieno man sako, kad Genadijus Lepiochinas prieštarauja su manimi vykdyti bent kokį užsiėmimą užimtumą ar leisti su kitu nuteistuoju žaisti stalo žaidimus“;

2.5. „2019-08-03 man pakeistas laikas pasivaikščiavimo kiemelio [...], nes kas antradienį ir šeštadienį nuteistiesiems iki gyvos galvos ryte vyksta, vykdavo tuo metu užimtumo programos [...], o man buvo siūlomas laikas vakare, tai yra [...] tokiu būdu buvau priverstas skubėdamas valgyti, pasiimti nuosavą kompiuterį ir per naudojimosi kompiuterio laiką buvau priverstas apsiprausti po sporto aikštelės. Tokiu būdu dėl Alytaus PN administracijos veikimo / neveikimo, organizuojant man laiką sporto aikštelėje, man buvo trumpinamas nuosavo kompiuterio naudojimosi laikas“;

2.6. „Nei Alytaus PN administracija neižvelgia diskriminacijos ir kankinimo kalinimo

sąlygų Alytaus PN mano atžvilgiu, taip pat ir Kalėjų departamento prie LR teisingumo ministerijos [...] neįžvelgė diskriminacijos mano atžvilgiu [...].“

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo ištirti Skunduose nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. 2019 m. spalio 28 d. raštu Nr. 4D-2019/1-1264; 1296/3D-2617 Seimo kontrolierius kreipėsi į Alytaus PN prašydamas pateikti Skundų nagrinėjimui reikšmingą informaciją.

5. 2019 m. lapkričio 26 d. Seimo kontrolierius gavo 2019 m. lapkričio 19 d. Alytaus PN raštą Nr. 8-9909, kuriame nurodoma:

5.1. „Pareiškėjas [...] į teismą kreipėsi 2019-04-04 Skundu dėl perkėlimo į Alytaus pataisos namus bei kalinimo sąlygų, sveikatos priežiūros paslaugų teikimo, užimtumo programų, socialinės reabilitacijos programų organizavimo, psichologinės tarnybos programų vykdymo, perkėlimo iš Alytaus pataisos namų. 2019 m. liepos 4 d. Vilniaus apygardos administracinis teismas priėmė sprendimą dėl minėto skundo. Taip pat nuteistasis [...] 2019-10-17 skundu dėl stalo teniso žaidimo su kitu nuteistuoju kreipėsi į Regionų apygardos administracinį teismą Kauno rūmus. Alytaus pataisos namai paruošė minėtam teismui 2019-11-14 atsiliepiamą Nr. 8-9792 į nuteistojo X skundą. Pateikiama nuteistojo kreipimosi, teismo sprendimo ir Alytaus pataisos namų atsiliepiamo kopijos“ (šios citatos kalba netaisyta);

5.2. „Alytaus pataisos namams nėra žinoma, ar nuteistasis [...] mokėsi Lukiškių tardymo izoliatoriuje-kalėjime. Minėtam nuteistajam buvo tiek žodžiu, tiek raštu išaiškinta nuteistųjų bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo pataisos įstaigose tvarka, kurią nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Taip pat nuteistajam paaiškinta, kad jis kreiptųsi dėl mokslo ne į Alytaus pataisos namų direktorių, o į Alytaus suaugusiųjų ir jaunimo mokyklos direktorių, tačiau minėtas nuteistasis nesikreipė. [...]. Minėtas nuteistasis tik 2019-11-18 pateikė Alytaus suaugusiųjų ir jaunimo mokyklos direktoriui [...] prašymą dėl mokymosi 12 klasėje [...]. Sprendžiamas klausimas dėl nuteistojo priėmimo į 12 klasę. [...].“

Tyrimui reikšmingi teisės aktai

6. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo (toliau vadinama ir – SKĮ):

6.1. *17 straipsnis „Atsisakymas nagrinėti skundą“* – „1. Seimo kontrolierius ne vėliau kaip per 7 darbo dienas nuo skundo gavimo dienos priima sprendimą atsisakyti nagrinėti skundą, apie tai informuodamas pareiškėją, jeigu: [...] 4) skundas tuo pačiu klausimu buvo išnagrinėtas ar yra nagrinėjamas teisme. [...] 4. Jeigu skundo tyrimo metu paaiškėja šios straipsnio 1 dalyje nurodytos aplinkybės, tyrimas nutraukiamas“;

6.2. *22 straipsnio „Seimo kontrolieriaus sprendimai“ 3 dalis* – „Skundo tyrimas nutraukiamas, jei tyrimo metu išnyksta skundžiamos aplinkybės arba, tarpininkaujant Seimo kontrolieriui, skunde keliamos problemos išsprendžiamos gera valia, taip pat kitais šio įstatymo nustatytais atvejais.“

Tyrimo išvados

7. Atsižvelgiant į Skunduose aprašytas aplinkybes, išvados bus pateikiamos dėl kiekvienos iš šių dalių atskirai:

7.1. dėl Alytaus PN ir KD pareigūnų veiksmų (neveikimo), neužtikrinant Pareiškėjui pakankamo užimtumo ir netinkamai nagrinėjant su šiuo klausimu susijusius jo skundus;

7.2. dėl Alytaus PN ir KD pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai nesudarant sąlygų Pareiškėjui mokytis mokykloje ir netinkamai nagrinėjant su šiuo klausimu susijusius jo skundus.

**Dėl Alytaus PN ir KD pareigūnų veiksmų (neveikimo),
neužtikrinant Pareiškėjui pakankamo užimtumo
ir netinkamai nagrinėjant su šiuo klausimu susijusius jo skundus**

8. Pareiškėjas Seimo kontrolieriui skundžiasi dėl Alytaus PN ir KD pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai neužtikrinant jam pakankamo užimtumo ir netinkamai nagrinėjant su šiuo klausimu susijusius skundus.

9. Tyrimo metu nustatyta, kad Skunduose nurodyti klausimai, susiję su Pareiškėjo užimtumu ir socialine rehabilitacija Alytaus PN, jau yra išnagrinėti Vilniaus apygardos administraciniame teisme ir dėl jų yra priimtas 2019 m. liepos 4 d. teismo sprendimas. Taip pat Regionų apygardos administraciniame teisme Kauno rūmuose yra pradėtas teisminis procesas dėl Alytaus PN pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai nesudarant sąlygų Pareiškėjui užsiimti pozityvia veikla, t. y., žaisti stalo tenisą su kitu nuteistuoju.

Šios aplinkybės leidžia daryti išvadą, kad išsprendus teisminį ginčą yra / bus iš esmės atsakyta į Pareiškėjo Skunduose keliamus klausimus dėl galimai nepakankamo užimtumo Alytaus PN.

10. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, ir vadovaujantis Seimo kontrolierių įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 4 punktu ir 4 dalimi, kuriuose nustatyta, kad skundo tyrimas nutraukiamas, jei paaiškėja, jog skundas tuo pačiu klausimu yra nagrinėjamas / buvo išnagrinėtas teisme, Skundų dalies dėl Alytaus PN ir KD pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai neužtikrinant jam pakankamo užimtumo ir netinkamai nagrinėjant su šiuo klausimu susijusius skundus, tyrimas nutrauktinas.

**Dėl Alytaus PN ir KD pareigūnų veiksmų (neveikimo),
galimai nesudarant sąlygų Pareiškėjui mokytis mokykloje
ir netinkamai nagrinėjant su šiuo klausimu susijusius jo skundus**

11. Skunduose taip pat nurodoma, kad Alytaus PN ir KD pareigūnai galimai nesudaro sąlygų mokytis mokykloje ir netinkamai nagrinėja su šiuo klausimu susijusius Pareiškėjo skundus.

12. Pagal SKĮ 22 straipsnio 1 dalies 3 punktą, skundo tyrimas nutraukiamas, jei tyrimo metu skunde keliamos problemos išsprendžiamos gera valia.

13. Tyrimo metu nustatyta, kad 2019 m. lapkričio 18 d. Pareiškėjas kreipėsi į Alytaus suaugusiųjų ir jaunimo mokyklos direktorių dėl galimybės 2019–2020 metais mokytis dvyliktoje klasėje; pasak Alytaus PN pareigūnų, šiuo metu yra sprendžiamas Pareiškėjo priėmimo į mokyklą klausimas. Tai reiškia, kad Skunduose keliamos problemos dėl Alytaus PN ir KD pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai nesudarant sąlygų mokytis mokykloje ir netinkamai nagrinėjant su šiuo klausimu susijusius Pareiškėjo skundus, yra sprendžiamos gera valia.

14. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, ir vadovaujantis Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Skundų dalies dėl Alytaus PN ir KD pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai nesudarant sąlygų mokytis mokykloje ir netinkamai nagrinėjant su šiuo klausimu susijusius Pareiškėjo skundus, tyrimas nutrauktinas.

15. Atkreiptinas dėmesys, kad Seimo kontrolierius 2019 m. balandžio 3–5 ir 24–26 dienomis atliktų patikrinimų metu nustatė, jog keturi į Alytaus PN perkelti nuteistieji prieš perkėlimą mokėsi bendrojo lavinimo mokykloje, trys iš jų mokėsi dvyliktoje (IV gimnazijos) klasėje, Alytaus PN administracija informacijos apie šių nuteistųjų mokslą iki jų perkėlimo į įstaigą neturėjo, po perkėlimo šiems nuteistiesiems nebuvo sudarytos sąlygos tęsti mokymąsi, o dvyliktoje klasėje mokėsi nuteistieji negalėjo dalyvauti lietuvių kalbos ir literatūros įskaitos laikymo egzamine.

Taip pat šių patikrinimų metu buvo nustatyta, kad vienas į Pravieniškių pataisos namus-atvirąją koloniją (toliau vadinama – Pravieniškių PN-AK) perkeltas nuteistasis prieš perkėlimą mokėsi bendrojo lavinimo mokyklos šeštoje klasėje, Pravieniškių PN-AK administracija informacijos apie šio nuteistojo mokslą iki jo perkėlimo neturėjo ir nesudarė jam galimybes tęsti mokymąsi.

Įvertinęs šiuos duomenis Seimo kontrolierius 2019 m. spalio 21 d. ataskaitoje Nr. NKP-2019/1-1 dėl žmogaus teisių padėties Alytaus pataisos namuose, Marijampolės pataisos namuose, Vilniaus pataisos namuose, Pravieniškių pataisos namuose-atvirojoje kolonijoje, Panevėžio pataisos namuose ir Šiaulių tardymo izoliatoriuje konstatavo, kad į Alytaus PN bei Pravieniškių PN-AK perkeltiems nuteistiesiems nėra užtikrinamos galimybės tęsti mokymąsi bendrojo lavinimo mokyklose, o pataisos įstaigos (išskyrus Panevėžio pataisos namus) nebuvo tinkamai pasirengusios užtikrinti jiems galimybes mokytis.

Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į per patikrinimus nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 191 straipsnio 4 dalies 7 punktu ir 6 dalimi, Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriui Virginijui Kulikauskui rekomendavo užtikrinti, kad visiems perkeltiems nuteistiesiems, kurie prieš perkėlimą mokėsi bendrojo lavinimo mokykloje, būtų sudarytos galimybės tęsti mokymąsi, ir prašė apie šios rekomendacijos įgyvendinimo rezultatus pranešti iki 2019 m. gruodžio 31 dienos.

Kadangi Kalėjimų departamentui prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos yra pavesta spręsti sistemine problemą dėl perkeliamų asmenų mokymosi tęstinumo užtikrinimo, Alytaus PN direktoriui rekomenduotina raštu informuoti Seimo kontrolierių ir Pareiškėją apie jo prašymo dėl galimybės mokytis dvyliktoje klasėje išnagrinėjimo rezultatus bei apie priemones, kurių bus imamasi, kad Pareiškėjas galėtų įgyti pageidaujamą išsilavinimą.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAI

16. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X Skundų dalies dėl Alytaus PN ir KD pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai neužtikrinant jam pakankamo užimtumo ir netinkamai nagrinėjant su šiuo klausimu susijusius jo skundus, tyrimą nutraukti.

17. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X Skundų dalies dėl Alytaus PN ir KD pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai nesudarant sąlygų mokytis mokykloje ir netinkamai nagrinėjant su šiuo klausimu susijusius jo skundus, tyrimą nutraukti.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJA

18. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius Alytaus PN direktoriui Genadijui Lepiochinui rekomenduoja raštu informuoti Seimo kontrolierių ir Pareiškėją apie jo prašymo dėl galimybės mokytis dvyliktoje klasėje išnagrinėjimo rezultatus bei apie priemones, kurių bus imamasi, kad Pareiškėjas galėtų įgyti pageidaujamą išsilavinimą.

19. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas